

GEWOON ANDERS

uitgave van de landelijke vereniging centraal wonen

CW Delft 30 jaar

Hoe later op de avond ...

2011
JAARGANG 34, NR. 112
LOSSE NUMMERS 3,50

SAMENHUIZEN in België

BETROKKENHEID
op de woonomgeving

COUCH SURFING:
"Slaap jij maar op de bank!"

'Gewoon Anders' is het blad van de Landelijke Vereniging Centraal Wonen (LVCW)

Postbus 19163, 3501 DD Utrecht
06-13015869

Internet: www.lvcw.nl

Mail: info@lvcw.nl

Prikbord: www.woongroep.net

Abonnementen

10,- euro per jaar.

Aangesloten groepen krijgen per 6 huishoudens 1 exemplaar van ieder nummer ter verspreiding onder de leden.

Opzegging voor 1 oktober.

Losse nummers € 3,50 excl. porto

Redactieadres

Oosterweg 2 c
1968 KN Heemskerk
Mail: heleentoet@xs4all.com

Redactie

Anna Dijkhuis
Heleen Toet
Flip Krabbendam

Column

Esther van Gog

Foto voorpagina

Hoe later op de avond...

Auteursrechten

Overname van artikelen en illustraties is niet toegestaan zonder toestemming van de redactie.

Is er interessant nieuws uit je project, schrijf ons dan. Wie schrijft die blijft. Jij kan het ook.

Druk en opmaak

Drukkerij Pasklaar
Sittard

Van de redactie

Het spijt ons dat dit nummer van GA zo lang op zich heeft laten wachten! De kopij was al begin juli aangeleverd, maar de vormgeefster Esther Kwakernaak had met tijdsgebrek te kampen. Dat kan gebeuren met dit vrijwilligerswerk. Daarbij kwam dat Annemarie Kooij ophield bij de redactie. Dat had zij al ruim van tevoren aangekondigd, maar de andere redactieleden hebben te lang gewacht met in actie komen. Nu heeft de redactie besloten de lay-out door de drukker, Pasklaar, te laten doen. We danken Esther en Annemarie heel hartelijk voor hun bijdragen: Esther zorgde de afgelopen jaren o.a. voor een kleuriger uiterlijk van Gewoon Anders en Annemarie, schrijvend redactielid, verzamelde ook nauwgezet de kopij en bekeek de hoeveelheid van de artikelen. We beseffen nu pas goed hoe we jullie missen, dames!

Het kan dus voorkomen dat sommige delen van deze uitgave wat gedateerd overkomen, maar nu weten jullie waaraan dat ligt.

EU-eisen en gemeenschappelijk wonen INKOMENSGRENS

In Wijzer Wonen nr. 135 van maart 2011 is de brief die door de FGW, dus ook namens Centraal wonen, is verstuurd naar de leden van de tweede Kamer opgenomen. De schrijvers wijzen op het gevaar van doorvoering van de EU eis, dat de toewijzing van sociale woningen moet worden verscherpt. Ook het kabinet wil zgn. scheefwonen tegengaan. Sinds januari van dit jaar komen alleen kandidaat bewoners met een inkomen onder de ruim 33.614 euro in aanmerking voor een sociale huurwoning (met een maximale netto huur van 652,52 euro). De twee bestuursleden van de Federatie vragen de minister om de inkomenseis voor woongemeenschappen minder strak toe te passen. Zij wijzen daarbij op de belangrijke bijdrage die diverse vormen van gemeenschappelijk wonen leveren aan de sociale cohesie. Concreet: in woongemeenschappen is meer onderling contact en daarmee kan sociaal isolement worden voorkomen. De 33.000 euro grens zou alleen gelden voor mensen die gemeenschappelijk willen gaan wonen, dus voor nieuwe groepsleden. De plannen hebben (ook) in de Tweede Kamer tot veel discussie geleid, onder meer over de hoogte van de inkomensgrens.

Lodewijk Hilt komt in hetzelfde nummer met adviezen voor woongemeenschappen. De 10% ruimte die corporaties hebben om van de regel af te wijken zou optimaal kunnen worden benut. Maar hoe? Hij geeft drie tips:

1. Sluit een convenant met de corporatie met als doel een (zo groot mogelijk) deel van de 10% voor gemeenschappelijk wonen te reserveren
2. Overleg met de corporatie over mogelijkheden om de woningen van aspirant bewoners met een inkomen dat niet al te veel boven de grens ligt aan te passen. Deze woningen krijgen dan een aantal 'extra's, wat tot hogere huren leidt
3. Vooral gemeenschappen die variatie in de inkomensopbouw binnen de groep belangrijk vinden geldt: overleg met de corporatie over manieren om variatie in de huren aan te brengen

Het goede nieuws is dat deze plannen niet alleen in de Tweede Kamer op bezwaren stuiten. Ook in woningcorporatieland is men niet blij: 70% van de corporaties ondersteunt de oproep tot burgerlijke ongehoorzaamheid, meldt Hilt. Tijd voor creatieve oplossingen.

AD

vier keer gemeenschappelijk wonen in België

SAMENHUIZEN

Op 1 Juni treffen zeven Belgen van Samenhuizen

en vier Nederlanders van Centraal Wonen en

Groepswonen van Ouderen elkaar bij de lunch in

café Rood in Gent. De zeven zijn Vlamingen, we

zijn dus gemakkelijk te verstaan voor elkaar.

De excursie heeft twee doelen: uitwisseling van kennis en ervaringen en bekijken van de praktijk. We bezoeken vier projecten: een vrij klein project, middenin Gent, (Meerhem) een groter project in ontwikkeling zo'n 10 km buiten Gent (Vinderhout), dan weer in Gent (Prinsenhof), een project dat al langer bestaat en waar de kinderen inmiddels 'de deur uit zijn'. In Prinsenhof zijn in de kleine 20 jaar van haar bestaan maar weinig bewoners verhuisd. De sfeer in de verzorgde, stille binnentuin doet me een beetje denken aan 'Koöperatief wohnen Raaba' in Oostenrijk, dat ik

Meerhem exterieur

voor 't eerst in 1980 en later, in 2006 bezocht. "Damals war's hier ein Kindergarten", zei een van de bewoners van het eerste uur, "jetzt ist es eher ein Altersheim". Aan het eind van de dag zullen we naar het vierde project gaan, La Grande Cense, ten zuiden van Brussel, waar we ook overnachten. De tweede dag gaan we naar een informatiedag over gemeenschappelijk wonen en 'passief' (ecologisch bouwen en) wonen in Waals België. De mensen van Samenhuizen zitten in een grote zaal achter een van de vele tafeltjes en geven informatie over gemeenschappelijk wonen.

CENTRAAL WONEN MEERHEM

We beginnen met een lunch in café Rood, dan te voet naar Meerhem. Dit project bestaat uit acht woningen, een grote, apart

Een bewoner van het eerste uur van een gemeenschappelijk wonen project in Oostenrijk dat ruim vijftientigjaar bestaat:

"Damals war es hier ein Kindergarten, jetzt ist es eher ein Altersheim"

staande gemeenschappelijke ruimte en een gemeenschappelijke (binnen)tuin. Meerhem ligt in een zeer multiculturele Gentse volkswijk, op het terrein van een oud schoolgebouw

Meerhem gemeenschappelijke ruimte

met bijgebouwen met een oppervlakte van ca. 2000 m². De school is verbouwd tot zes woningen en er zijn twee nieuwe woningen toegevoegd. In de gemeenschappelijk tuin bekende tafereel van spelende kinderen op en rondom de trampoline, een niet te missen speeltoe-

“Toen bleek dat wij niet met zijn allen in één huis gaan wonen en er gezinnen met kinderen komen wonen was de weerstand weg”

stel van deze tijd. (Ik heb het in vrijwel elke centraal wonen tuin waar ik de laatste jaren kwam, aangetroffen.) Aan de tuin, tegenover de woningen, ligt een grote gemeenschappelijke ruimte, met schuin erachter een gymnastiekzaal, die nog voor een groot deel in tact is. De woningen, ook de twee nieuwe en de gemeenschappelijke gebouwen liggen om de binnentuin gegroepeerd. Op de website van Samenhuizen wordt Meerhem getypeerd als Centraal wonen!

Bewoner en gastheer Jan vertelt ons iets over de beginfase en realisering van het project: De startgroep, bestaand uit tien mensen, zag de leegloop van de stad, en vooral die van gezinnen met kleine kinderen, met lede ogen aan. De stad zou niet alleen aantrekkelijk voor volwassenen moeten zijn, maar kinderen een geschikte plek om op te groeien moeten bieden. Zij willen, ook als zij zelf kinderen hebben, op een prettige manier in de stad blijven wonen. Het is begon met illegale bewoning. Na onderhandeling met de stad (gemeentebestuur) is een compromis gesloten. In 2000/2001 is de

school met bijgebouwen aangekocht. Er werd een bouwvereniging opgericht en er is een verenigingsvorm van eigenaren met onverdeeld eigendom. Van de tien leden van de groep hebben er toen drie afgehaakt. (een van hen ging samenwonen, een koppel kon zich niet vinden in het concept). Bij de officiële start waren er dertien volwassenen en acht kinderen. Inmiddels zijn het veertien volwassenen en vijftien kinderen. De groep kreeg in beginfase veel te maken met vooroordelen van buurtbewoners, waaronder beelden van ‘communes’ en ‘een gesloten gemeenschap’. Zoals zo vaak ging het om “veel geruchten en weinig informatie”. De groep heeft in een vroeg stadium besloten om zo open mogelijk te zijn naar de buurt, informatie te geven en alle vragen te beantwoorden. Er werd een vergadering georganiseerd, die zeer goed werd bezocht. De aanwezigen vormden “een goede mix tussen voorstanders en sceptici. Toen bleek dat wij niet met zijn allen

in één huis gaan wonen en er gezinnen met kinderen komen wonen was de weerstand weg”. De verstandhouding met de buurt is goed.

We mogen een kijkje nemen in twee van de privé woningen in de verbouwde school. Op voorstel van de architect

zijn de hoge ramen in de gevel van het voormalige schoolgebouw aan de tuinkant allemaal hetzelfde. Zo is hier architectonische eenheid ontstaan. Elke privé woning in dit gebouw heeft vier van deze hoge ramen. Van binnen is iedere woning anders. Hier hebben bewoners hun eigen ideeën en smaak kunnen uitleven, met als resultaat zeer verschillende indelingen en materialen. Een van de woningen is duidelijk kind georiënteerd. Een ruime kinderhoek met aan het plafond een bijna levensgrote (door kinderen zelf gemaakte?) dolfijn, trekt meteen de aandacht. In het hoofdgebouw met zes privéwoningen bevindt zich ook een Bed & Breakfast.

De gemeenschappelijke ruimte wordt gebruikt om af en toe samen te eten en voor verschillende (feestelijke en vergader)bijeenkomsten. Er wordt nog aan gewerkt en (nieuwe?) kookapparatuur staat te wachten op aansluiting. Boven is onder meer een huiswerkruimte (met Wifi). De voormalige gymnastiek zaal wordt voor verschillende doelen gebruikt en aan derden verhuurd. (regelmatig voor theaterrepetities van de naburige Toneelschool, maar ook feesten e.d.) En er zijn een wasruimte, een werkplaats en bergruimte gemeenschappelijk.

Er is een vol programma, dus we gaan door. (Ik ga weg met het plan terug te komen om van Meerhem's Bed en Breakfast te genieten.)

Meerhem gemeenschappelijke tuin

La Grande Cense

GEMEENSCHAPPELIJKWONENJARGON

Tijdens de lunch ontstond al wat spraakverwarring over gemeenschappelijk wonen-terminologie van de Belgen en de Nederlanders. De termen cluster, centraal wonen en co housing worden verschillend gebruikt. Bij Co housing, aldus 'Samenhuizenaren', gaat het altijd om meerdere keren per week samen eten. Dat is een van de belangrijkste verbindende activiteiten tussen de bewoners. Het is ook kenmerkend voor Co-housing projecten in de V.S., en daar hebben zij de term aan ontleend. Er zijn wel vooral overeenkomsten tussen Co-housing en Centraal wonen: beide varianten hebben gemeenschappelijke ruimte(n), zijn door bewoners zelf ontwikkeld en worden door bewoners zelf –op democratische wijze– beheerd.

Maar bij Centraal wonen wordt lang niet altijd meerdere keren per week gezamenlijk gegeten. Ook kunnen andere gemeenschappelijke activiteiten de basis vormen van de onderlinge contacten, het hoeft niet samen eten te zijn.

Denk aan een barfunctie, feesten, filmavonden, tuindagen enz. In veel Centraal wonen projecten wordt bijvoorbeeld wel regelmatig samen gegeten, maar met een kleinere groep, het zgn. clusterniveau. Om de terminologische verwarring compleet te maken: soms bestaan clusters uit enkele woongroepen die samen eten, zoals in Centraal Wonen Delft. Het begrip cluster scheidt de meeste verwarring. “Wij noemen dat eerder een woongemeenschap”, aldus Luk Jonckheere, “een groot huis met daarin zowel privé ruimte als gemeenschappelijke ruimte”. “Dat zouden wij een woongroep noemen”, leggen de Centraal Woners uit. Wat meer duidelijkheid en afstemming van de terminologie zou wel nuttig zijn is de voorlopige conclusie.

CO HOUSING LA GRANDE CENSE

Na een bezoek aan nog een Gents project en een project in ontwikkeling iets buiten Gent (waarover later meer) gaan we op weg naar ons logeeradres: Co-

housing La Grande Cense. Het ligt ten zuiden van Brussel bij het dorpje Clabecq. Het project bestaat uit een oude boerderij, een zgn. vierkantshoeve: gebouwen rondom een binnengebied met ‘de uitstraling van een dorpsplein’ op een gebied van ca. 2,8 ha.

De kerngroep die is gestart met het plan een Co housing situatie te ontwikkelen was al zo'n acht jaar bezig toen deze plek zich voordeed. De groep besloot tot aankoop van de hoeve met bijgebouwen, ondanks het feit dat een aantal gezinnen zich op dat moment terugtrok. De overgebleven kerngroep heeft de koop toch aangedurfd en al betrekkelijk snel vond men nieuwe mensen, die goed bij de groep passen en voor het Co-housing model kiezen. Het zijn spannende tijden geweest voor de kerngroep die de financiële verantwoordelijkheid op zich nam. Ook later, tijdens de ontwikkeling van de plannen en de verbouwing moesten belangrijke beslissingen op een democratische manier worden genomen. En dat vraagt

La Grande Cense gemeenschappelijke ruimte

tijd, energie en wijsheid. Een deel van de bewoners wilde bijvoorbeeld de zgn. 'passief wonen' (energieneutraal) kenmerken uitbreiden en verwarming door een warmtepomp. Vooral in de beginjaren is dat een flinke extra kostenpost. Dat zou voor de meeste andere bewoners boven hun budget gaan en besloten is toen de warmtepomp voor een beperkt aantal privé woningen te laten installeren. Andere woningen kunnen op termijn steeds meer 'passief' worden.

"Mensen die sociaal willen wonen willen meestal ook ecologisch wonen"

La Grande Cense bestaat nu uit totaal 22 privéwoningen rondom het gemeenschappelijke binnengebied. De gemeenschappelijke ruimte bevindt zich in een ruim, gerenoveerd gebouw, dat naar boven toe sterk is uitgebreid. Het heeft een totale oppervlakte van 450 m². In dit 'gemeenschappelijke huis' worden de idealen van de groep over gemeenschappelijk wonen duidelijk zichtbaar. Zowel aan de indeling als het materiaalgebruik (veel hout). Boven domineert een grote eetruimte met aansluitend een wat smallere ruimte. Er is een ruim overdekt terras, waar ook met de hele groep kan worden gezeten en gegeten. De keuken is ingericht op samen eten met een grote groep, vijftig mensen kunnen hier gezamenlijk eten. (De volgende dag zouden ongeveer veertig leden van de Belgische Groenen komen lunchen in La Grande Cense).

Boven is er een huiswerkruimte, ook met internetaansluiting en er zijn een aparte speelruimte (met veel privacy), een 'woonkamerachtige' ruimte en een kleinere lounge-ruimte. Ook zijn er een wasruimte, zowel privé als gemeenschappelijke berging in een ruime kelder onder het gemeenschappelijk huis en een werkplaatsruimte.

De bouwfase is afgerond in 2010 en in 2011 konden de laatste bewoners hun huis betrekken. Er wonen nu drieëndertig volwassenen en drieëntwintig kinderen. Het gemeenschappelijke terrein en de gemeenschappelijke ruimten zijn gemeenschappelijk bezit. Elk gezin of huishouden is lid van de vereniging via het eigen woningbezit. Elk huishouden heeft een individuele hypotheek.

Net als in vrijwel alle gemeenschappelijk wonen situaties zijn er in zowel Meerhem als La Grande Cense ook een aantal bekende, meer functionele ruimten voor gemeenschappelijk gebruik: wasruimte, berging, ruimte voor gereedschap e.d. De meeste gemeenschappelijk wonen si-

tuaties in België zijn in meerdere of mindere mate ecologisch georiënteerd. Passief wonen is een steeds terugkerende term. In beide projecten zijn zonnecollectoren. Die aandacht voor ecologisch bouwen en wonen is de volgende dag ook nadrukkelijk aanwezig op de informatiedag van 'l'Habitat Groupé' de Waalse zustervereniging van Samenhuizen. "Mensen die sociaal willen wonen willen meestal ook ecologisch wonen", lees ik in een van de brochures van Samenhuizen. De wet van de remmende voorsprong misschien, waardoor in België gemeenschappelijk wonen en ecologische wonen bijna onlosmakelijk verbonden lijken?

Anna Dijkhuis

In de volgende GA meer hierover en over gemeenschappelijk wonen Vinderhoutse en Prinsenhof

Foto's: Peter Bakker

La Grande Cense exterieur

BANK beschikbaar

Waar verblijf jij het liefst als je op reis bent? Hou je van comfort en luxe of meer van avontuur en opgaan in het lokale leven? Er bestaat een manier van reizen die dit allemaal samenbrengt. Deze manier heet couchsurfen en heeft de laatste jaren enorm aan populariteit gewonnen. Online bestaat een groot en groeiend netwerk van mensen die hun luchtbed, bank of logeerkamer beschikbaar stellen aan andere aangesloten reizigers.

In 2006 maakte ik tijdens een rondreis door Marokko voor het eerst kennis met dit concept. Toen ik een paar andere toeristen vroeg waar ze verbleven, was het antwoord 'op de bank bij Chafiq'. Verrast vroeg ik ze hoe dat dan in elkaar stak. Ze bleken via de website couchsurfing.org met Chafiq in contact te zijn gekomen, en hij had zich gastvrij getoond.

Eenmaal weer thuis besloot ik eens op de site rond te snuffelen. Ik raakte meteen enthousiast. Dit is een manier van reizen waarmee je de 'tourist trail' kan omzeilen, waarmee je direct toegang hebt tot de plaatselijke cultuur, waarmee je nieuwe vrienden maakt en waarmee je ook nog eens veel geld bespaart. De kans dat het misloopt is klein, want vantevoren kun je via e-mail al uitgebreid kennismaken met je gastheer of -vrouw en ervaringen lezen van anderen die bij hem of haar verbleven hebben. Ik besloot me in te schrijven en was in 2007 voor het eerst zelf couchsurfer, in Cartagena, Colombia. Een

← Surfers

→ Couch

enthousiaste Tahitiaanse journaliste overtrof alle definities van gastvrijheid door haar éénkamerappartement met ons te delen, twee dagen voordat ze zelf moest verhuizen. Ik was verbluft door het vertrouwen en de vriendelijkheid waarmee ze mij en mijn reisgenoot tegemoet trad en ervoer dit als zeer inspirerend. Zo zouden meer mensen moeten zijn!

Helaas had ik in die tijd op mijn paar Amsterdamse vierkante meters geen bank beschikbaar. Toch hoefde de stoet van reizigers met interessante verhalen niet aan mij voorbij te gaan. Couchsurfing biedt namelijk ook de mogelijkheid om je op te geven als beschikbaar voor 'coffee or a drink'. Zo ontmoette ik een kort geleden naar Nederland verhuisde Indiër, een backpacker uit Dubai en een Libiër op zakenreis. Daarnaast bestaan er allerlei netwerken op de site van mensen die elkaar opzoeken en samen iets gaan ondernemen, zoals een museumbezoek, pubcrawl of strandwandeling.

Inmiddels woon ik in een prachtige woongroep en heb ik wél de gelegenheid om gastvrij te zijn. Het aantal 'couchrequests' neemt af naarmate je verder van Amsterdam woont, maar de mensen die je wel weten te vinden zijn dan ook oprecht geïnteresseerd en gemotiveerd om meer van Nederland te weten te komen. Wij verwelkomden al een gepensioneerde Spaanse fietsvakantievierder, een jong Frans gezin dat met hun driejarige dochtertje kennis kwam maken met de kunst van het sleeën en sneeuwpoppen bouwen en een prototypische Amerikaanse backpacker.

Het is mooi om te merken hoe het leven in een woongroep de gasten inspireert en verwondert. Die interesse blijkt doorgaans wederzijds. Er is altijd wel een gesprekspartner beschikbaar. En omdat we al gewend zijn om met meerdere mensen samen te leven, is het ook makkelijker de nieuwkomers in de groep 'op te nemen'. Zo maken zij in een handomdraai kennis met een grote diversiteit aan plaatselijke cultuur. En wij ma-

ken op ons beurt kennis met andere manieren van leven zonder dat er ook maar een reiskilometer aan te pas komt. Doen!

Heleen Boender
15 mei 2011

CENTRAAL WONEN DELFT BESTAAT 30 JAAR

- DOOR EEN ONVERMOEIBARE BEWONER VAN HET EERSTE UUR -

VROEGER

Centraal Wonen begon in 1969 als een landelijk initiatief. Hieruit ontstonden drie groepen, namelijk in Hilversum, Rotterdam en Delft. Hilversum werd als eerste gerealiseerd, daarna Rotterdam (Banierstraat) en als derde kwam Delft. Er was niet alleen een volgorde in de tijd, maar ook in de mate waarin de gemeenschappelijke ruimten geïntegreerd werden in het wonen. In Hilversum gingen men uit van zelfstandige woningen, en daar zijn de gemeenschappelijke clusterruimten als het ware aan toegevoegd. In Rotterdam zijn de cluster-ruimten opgenomen in het gebouw, terwijl de gemeenschappelijke ruimten in Delft voor een deel doorlopen in de sfeer van het wonen. Zo zijn er in Delft (praktisch) geen eigen keukens of eigen badruimten. Daardoor lopen de huishoudens een beetje door elkaar. Deze verschillen tussen de projecten waren niet alleen het gevolg van verschillen in woonwensen, de woonvorm moest nog worden uitgevonden. Niemand wist hoe

je dit het beste kon doen. Er waren geen projecten die ons voor waren gegaan.

VERANDERINGEN

In de begintijd bestond de bewonersgroep van Centraal Wonen Delft vooral uit mensen met een sociaal beroep. Zoals een opbouwwerker, een docent, verpleegkundigen of een arts. En er woonden veel kinderen, geheel in overeenstemming met het idee je eigenlijk 'een dorp nodig hebt' om kinderen op te voeden. Maar langzamerhand veranderde de bewonerssamenstelling. Een afspiegeling van wat er in de maatschappij gebeurde: er kwamen meer en meer bewoners die in hun werk iets met het milieu te maken hadden. Toch waren ze niet minder gericht op het sociale aspect van Centraal Wonen. Wat alleen opvalt is dat er steeds minder kinderen kwamen te wonen. In de begintijd gingen mensen omwille van de kinderen in een Centraal Wonen project wonen, later vertrokken zij juist als ze aan kinderen gingen denken. Deze verandering

hadden we niet verwacht. Wat we wél hadden verwacht was dat de aanpasbare gevels in de loop van de tijd een geheel ander aanzien hadden gekregen door talloze individuele aanpassingen. Dat gebeurde dan weer niet.

FEEST

Dat we inmiddels in een andere tijd leven is ook te zien aan het feest. Begon-

nen we ooit tussen hip en punk, nu was er een thema, namelijk 'bling bling', een geschikt thema voor een 'camp' interpretatie. En zo gaat Delft het vierde decennium in, eigentijds maar tegendraads.

FK

Landelijke open dag gemeenschappelijk wonen
Ook dit jaar was het opeens weer zover. We kregen een oproep of we mee wilden doen aan de landelijke open dag voorgemeenschappelijk wonen. Het werd als agendapunt ingebracht op onze maandelijkse vergadering. De meningen waren, net als vorig jaar, verdeeld. Een aantal bewoners vond het wel prima, als zij de rondleidingen maar niet hoefden te leiden. Maar ik en gelukkig was ik niet de enige, had er eigenlijk niet zo'n trek in. Vorig jaar kwam er best wat volk op af. Maar met welk doel was mij soms een raadsel. De, in grote meerderheid, dames, keken hun ogen uit. Ze luisterden aandachtig, dronken gretig van de verse kruidenthee ondertussen kretend als; "kan dat zonder zakje zo in de pot? Goh best lekker al die bloemen en dat (on) kruid zo bij elkaar". De biologisch dynamisch verantwoorde pompoen en courgette muffins, gebakken door onze onovertroffen huisbakster werden smakelijk verorberd onder het gemompel "je moet het niet iedere dag eten maar best lekker zo die combinatie". Zoals altijd riep het feit dat wij iedere avond gezamenlijk in de grote keuken eten een aantal vragen op. Of dat verplicht is, of iedereen dan wel lekker kan koken voor zo'n grote groep (14 personen) en wat je dan doet als je geen zin hebt in het eten wat de kok van die avond voor je bereid heeft? Alle vragen werden natuurlijk geduldig beantwoord. Het was mooi weer dus de rondleiding over het erf, door de boomgaard en de moestuin en natuurlijk een blik op het boomhuis, maakten indruk. Weer bij de fietsen aangekomen schudden zij ons vriendelijk de hand en zeiden "jullie wonen hier mooi en prettig zo met elkaar. Maar voor mij zou het absoluut niets zijn". Ik zwaar beledigd natuurlijk. Loop je je daar zo voor uit te sloven! Wat bedoelen ze daar nou weer mee? Gebrek aan privacy??? Moeten zij zeggen in hun rijtjeshuis waar je de wc van de buurman hoort doorspoelen en zijn gesnurk je wakker houdt. Waar de kleinkinderen van de buurvrouw iedere zondag zo gezellig komen bbq'en en voetballen zodat jij niet in de tuin kunt zitten! Het verplicht gezellig moeten doen in je eigen huis? Hoezo? Als je het niet aan kunt om de

tafelgesprekken te volgen neem je je bordje gewoon mee naar je eigen appartement. Als je geen zin hebt om te praten met huisgenoten groet je gewoon en loopt door. Kortom ik had sterk het gevoel dat de mensen die de moeite hadden genomen onze oprijlaan op te rijden dat enkel deden om eindelijk hun nieuwsgierigheid te kunnen bevredigen. "Wonen daar echt zoveel mensen? Wat doen ze daar allemaal met elkaar? Slapen ze allemaal in 1 grote slaapkamer? Of wisselen ze gewoon volgens rooster van slaapkamer en partner? Ja, het is en blijft natuurlijk gewoon een commune hoe je het ook draait of keert of opeens gemeenschappelijk wonen noemt!"

Toen was daar tijdens de vergadering en mijn vurig betoog tegen deelname, een verstandige bewoonster. Zij zei dat ze het toch wel erg belangrijk vindt om andere mensen te informeren over centraal wonen. Mensen de kans te geven er kennis mee te maken. Niets meer en niets minder. Zij zou de rondleidingen wel verzorgen.

Ach ja en dan denk ik weer; "waar maak ik me druk om van mij mogen ze komen (als ze hun mond maar houden maar dat zei ik er niet bij!)". U voelt het al aankomen. We deden gewoon weer mee aan de landelijke open dag. Sterker nog... we hebben een persbericht in de plaatselijke krantjes geplaatst. Toen er door de plaatselijk radio-omroep gebeld werd of er een interview gehouden kon worden met een van onze bewoners ter promotie van de open dag weet u wel wie dat interview fris en fruitig gegeven heeft! Zo uitnodigend dat we dranghekken moesten plaatsen om al het toegestroomde volk in banen te leiden. Maar de rondleidingen... die heb ik dit jaar niet gedaan! Hopelijk was uw open dag ook goed bezocht en heeft u leuke mensen ontmoet.

Ik wens u een hele mooie zomer en een prettige vakantie. En voor alle mensen die mij mailen naar aanleiding van mijn column... vanaf eind augustus wordt uw mail weer beantwoord.

*Hartelijke groet,
Esther*

OP & UIT ROEPEN!

In een echte gemeenschap hoeft niemand zich aan te passen!

Is dat zo? In nummer 94 van Gewoon Anders schreven wij over een artikel in het Belgische Samenhuizen over groepsvorming. Volgens de Amerikaanse psychiater Scott Peck kunnen nieuwe vormen van gemeenschap levensvatbaar zijn als er ruimte is voor individuele verschillen en persoonlijke verantwoordelijkheid. Hij gaat daarbij uit van het feit dat de oude vormen van gemeenschappelijkheid zoals kerk, vereniging of politieke partij nauwelijks meer bestaan. Scott beschrijft de verschillende fasen van 'community', die meestal als een golfbeweging voorkomt. Eerst is er een roze wolk van positivisme maar weinig diepgang. Dan haken sommigen af en worden verschillen duidelijker. De groep wordt realistischer. In de derde fase is het nodig je los te maken van de verwachtingen die je van anderen hebt. Als het je lukt op te houden met je verantwoordelijkheid voor je welbevinden bij anderen te leggen kan er geleidelijk een echte 'community' ontstaan: met wederzijdse acceptatie en verschillen die waardevol zijn omdat men van elkaar kan leren en elkaar kan aanvullen. Wat vind jij, Centraal-Wonen-deskundige, hiervan? Klopt het? Ik hoorde laatst een bezoeker van de Open Gemeenschappelijk Wonen dag zeggen: "Om hier te wonen moet je wel flexibel zijn!". Of is aanpassen iets anders dan flexibel zijn?

Artikel over woongemeenschappen!

In de Telegraaf van 8 juni is een uitgebreid artikel verschenen over verschillende vormen van gemeenschappelijk wonen in zelfbeheer onder de titel Wonen Regelen we Samen. Men constateert dat er de laatste tijd heel veel nieuwe projecten ontstaan. Peter Bakker, van de Landelijke Vereniging Centraal Wonen en van de Federatie, komt aan het woord. Er is een bezoek gebracht aan De Kersentuin in uitbreidingswijk Leidsche Rijn in Utrecht. Omslag bracht de verslaggever in contact met de verschillende projecten, o.a. Casa de Pauw in Arnhem, de Vrijburcht in Amsterdam en eco-wijk De Kersentuin in Leidsche Rijn, Utrecht. Zo wordt onze manier van wonen weer wat breder onder de aandacht gebracht!

De vormgeving van Gewoon Anders!

Onlangs kregen wij een reactie over de vormgeving of lay-out en de leesbaarheid van GA. Toon van Capel uit Purmerend maakte ons attent op de te lange regels, verschillende lettertypes en een lay-out die van uitgave tot uitgave verschilt. Hij vindt dat een consistente vormgeving de leesbaarheid zou vergroten. De redactie denkt dat verschillende lettertypen en kleuren ook een trend is, een meegaan in de tijd, dat ook te zien is in de opmaak van dagbladen. Wat vinden jullie ervan, lezers van GA?

Open dag gemeenschappelijk wonen 2011!

De landelijke open dag heeft dit jaar in Heemskerk niet veel publiciteit gekregen. Een paar radio-interviews en verder werd het persbericht wel in de agenda's van de kranten geplaatst. Voor de rest vond men zeker dat ze er voorgaande jaren genoeg aandacht aan hadden besteed. Het kwam Heemshof wel goed uit, omdat ze het druk hadden met hun maandelijkse werkdag, die ook op de 21e mei viel. Er kwamen 12 bezoekers, die zeer geïnteresseerd waren en ook onder de indruk van het (vele) werk dat gedaan moet worden.

Afscheid redactielid Annemarie Kooij!

We willen het niet, maar er zit niets anders op! Annemarie heeft 15 jaar de redactie van Gewoon Anders geleid en vindt het nu welletjes. Ze heeft aangekondigd dat dit nummer het laatste zal zijn waaraan ze werkt. Vorig jaar wilde ze ook al ophouden, maar toen lukte het ons om aan te tonen dat zij onmisbaar is. Dus wie zijn wij van de redactie nu om haar te weerhouden?? Helaas moeten we ons er bij neerleggen. Het betekent wel dat we nu dringend op zoek zijn naar een nieuw redactielid, of in ieder geval naar iemand die voor GA wil schrijven, op bezoek gaat bij interessante gemeenschappelijk wonen groepen en daar verslag van doet, of op een andere manier een bijdrage aan het blad wil geven. Wat hebben wij te bieden? Vanzelfsprekend een onkostenvergoeding, maar bovendien een héél leuke redactie, met héél leuke mensen, al zeggen we dat zelf! Dat klinkt toch aantrekkelijk? Je kunt mailen naar heleentoet@xs4all.nl of bellen 0251-242968 en 06-12846241. Het laatste nummer is ook inspreekbaar.

HT

FLIP KRABBENDAM – EEN VEELZIJDIGE PIONIER VAN CENTRAAL WONEN

Redactielid Flip Krabbendam is al heel lang bij Centraal Wonen betrokken. Oprichter Bob Fris haalde hem erbij begin jaren 80 en vroeg hem om voor Gewoon Anders te schrijven. Dat was meer dan honderd nummers GA geleden! Flip verlevendigde het blad, samen met Cor Langedijk, met de cartoons Peet-Jon en met de oplossingsgerichte rubriek "Sijtje" zet alles op een rijtje; bedacht samen met anderen het spel Luchtkastelen om initiatiefgroepen te leren onderhandelen met gemeenten en corporaties en woont nog steeds in CW-Delft, het project dat hij zelf ontworpen heeft. Architect Krabbendam bouwde ook CW-Nieuwegein en CW-Zeist (Huis ter Heide). Flip werkt als docent bij de opleiding Bouwen van de Technische Hogeschool Rotterdam, maar vindt nog steeds tijd voor de redactie van GA en voor het schrijven van artikelen. Kortom, een veelzijdig mens! En nu, eind september 2011, is hij aan de Technische Universiteit Delft tot doctor gepromoveerd. Zijn proefschrift Betrokkenheid gaat over architectuur, filosofie en over wonen.

HT

BETROKKENHEID

Promotieonderzoek Flip Krabbendam

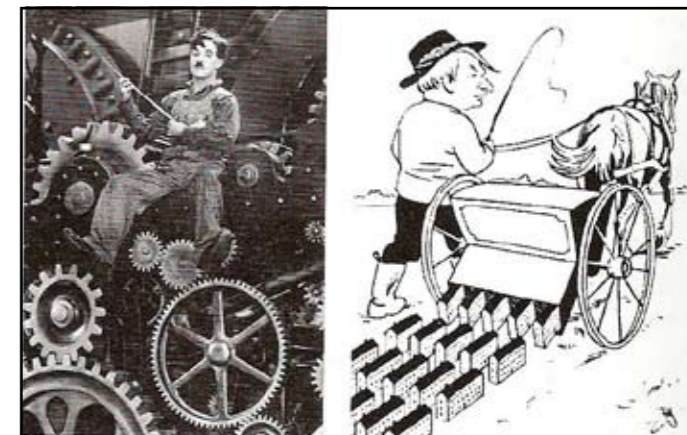
PARTICIPATIE TEGEN MODERNISTISCHE KAALHEID

In de jaren vijftig waren steeds meer mensen uitgekeken op de Modernistische architectuur omdat deze zo eenzijdig functioneel was dat bewoners het gevoel kregen dat zij hier alleen nog konden functioneren als de spreekwoordelijke radertjes in een grote machine. Niemand voelde zich nog betrokken op de kale dozen die deze architectuur voortbracht en met de betrokkenheid op burens en anderen was het ook slecht gesteld. Men leefde functioneel langs elkaar heen.

In de zestiger jaren begonnen bewoners zich met de architectuur te bemoeien. Zij wilden een woonomgeving die echt bewoonbaar was, waar iets te beleven was, en waar men ook contact kon maken met burens en met anderen. Een woonomgeving waar auto's geweerd werden en waar ook kinderen konden gedijen. Aangezien architecten hier tekort waren geschoten eiste men zeggenschap, participatie. Onnodig te zeggen dat hier de wortels liggen van Centraal Wonen. Maar terwijl Centraal Wonen deze weg nog steeds probeert te vervolgen veranderde de wereld van de architectuur in een andere richting...

NIEUWE TRUTTIGHEID, IRONIE EN DISNEYFICATIE

Want niet iedereen was tevreden met de resultaten van de participatie. In 1979 schreef een bekende architect, Carel Weeber, dat de resultaten van de participatie onder de maat waren. Want wat had het opgeleverd: woningen met hoek-

Kale dozen

jes en dakjes en woonerven met spoorbielzen waar niemand nog de weg kon vinden. Het werd tijd dat professionals weer eens een kans kregen, in plaats van bewoners en buurtwerkers. En dat gebeurde. Maar wat gingen de professionals doen? Deden zij het inderdaad beter?

In bepaalde opzichten wel, de architectuur werd veelkleuriger dan ooit. Wijken kregen weer kleur op hun gezicht. Maar er gebeurde nog iets: er verschenen klassieke elementen in de architectuur, zoals aangeplakte zuiltjes en driehoekige bekroningen, zoals bij klassieke tempels. Was dat zo erg? Dat niet, maar het was steeds zo grappig, de ironie vierde hoogtij. Zo voorzag de architect Charles Moore zijn klassieke stijlelementen van neonlicht.

Klassieke stijlelementen met neonlicht

En er werd naar themaparken gekeken. In Disneyland had je bijvoorbeeld decors die een piratenschip of een oosters paleis voorstelde, dat was leuker dan het kale Modernisme, daar kon je wat beleven. Zo ontstond het idee om ook buiten het themapark te werken met decors die uitnodigden tot belevenissen. Om te beginnen in grote winkelcentra. Een vroeg voorbeeld zijn de zogenaamde Forum Shops in Las Vegas, waar je nog steeds kan winkelen in Romeinse stijl, waar om het uur de zon op en weer onder lijkt te gaan. De beleving werd onderdeel van een nieuwe economie, de beleviseconomie, waarin geen producten meer werden verkocht, maar belevenissen. Later werd de beleving ook in woonwijken geïntroduceerd. Er werden zelfs hele stadjes als themaparken vormgegeven. Zoals Seaside in Florida, dat zo decorachtig was en zo op een filmset leek dat men er in de jaren negentig de 'Truman Show' heeft opgenomen. Een duidelijk voorbeeld van wat ook wel de disneyficatie van de gebouwde omgeving wordt genoemd.

Geen truttige hoekjes en dakjes meer of woonerven met overal spoorbielzen die uitnodigen tot verdwalen. De architectuur die na het Modernisme kwam, de Postmodernistische architectuur, nodigde uit tot ironische afstand en gespeelde belevenissen. Maar nog steeds niet tot betrokkenheid.

LEEGTE, OBSCENITEIT EN EEN CAPSULAIRE SAMENLEVING

De Franse filosoof Jean Baudrillard voorspelt dat we zo, belevend en spelend, zullen eindigen als figuranten in een wereld waar niets nog betekenis heeft, als obsceniteiten in de 'postmodernistische leegte'! En dat is nog niet alles: de leegte

en de obsceniteit maken ons onzeker en angstig en daarom plaatsen we hekken rond winkelcentra en sluiten we ons op in gated communities, beide voorzien van bewakingscamera's om ons verloren gevoel van veiligheid te herwinnen. Echter, volgens Lieven de Cauter werkt dit averechts. De hekken en de camera's veranderen de samenleving in wat hij een 'capsulaire' samenleving noemt, een samenleving waar we op afgegrensdde eilanden wonen, in capsules. En deze beschermen ons niet, zij zijn er juist de oorzaak van dat we worden geplaagd door een gevoel van onzekerheid en angst. Wat is echt, wat is spel, wie zijn wij, en wat is er buiten?

Participatie zou een eind maken aan de depersonalisatie, maar zij leidde tot Nieuwe Truttigheid. Professionals namen het over, maar ironie en disneyficatie, obsceniteit en angst waren het gevolg! Wat zetten we ditmaal in ten behoeve van de betrokkenheid?

BETROKKENHEID IN FUNCTIONALITEIT ÉN BELEVING

In mijn promotieonderzoek, want daar gaat deze bijdrage over, heb ik het existentialisme als uitgangspunt genomen, omdat in deze filosofie de betrokkenheid centraal staat. Hieraan kon ik argumenten ontleen om het technocratische karakter van het Modernisme kritisch te bekijken terwijl ik ook een gefundeerde kritiek kon leveren op de ironische en de tot spel geneigde beleving van het Postmodernisme. Op grond hiervan kon ik een aantal ruimtelijke kwaliteiten omschrijven waarmee het functionele Modernisme en het op de beleving gerichte Postmodernisme geëmancipeerd kunnen worden.

Het stadje Seaside dat werd gebruikt als decor in The Truman Show

Ruimtelijke kwaliteiten waardoor de functionaliteit weer verbonden kan worden met de betrokkenheid van degene die handelt terwijl ook de beleving weer een reële basis kan krijgen en meer kan zijn dan een relativiserende ironie of een spel in een capsule die onze onzekerheid en angstigheid nog versterkt.

CENTRAAL WONEN

De ruimtelijke kwaliteiten die uit het onderzoek volgen hebben tot doel om uit te nodigen tot betrokkenheid, zowel bij de beleving als bij het functionele handelen. Daarom wordt in eerste instantie uitgegaan van bewonersparticipatie, zodat bewoners zelf kunnen aangeven op welke kwaliteiten zij het liefst betrokken zijn. Hiernaast zijn er vele andere ruimtelijke kwaliteiten geformuleerd. Bijvoorbeeld een reeks die loopt van privé naar openbaar, van de slaapkamer, via de woonkamer, naar de straat, de buurt en de wijk. Hiermee wordt de vorming van afgegrensdde eilanden, van capsules, vermeden. En zo vervalt een aanleiding voor onzekerheid en angst, terwijl de onderlinge betrokkenheid gestimuleerd wordt. We kennen deze reeks uit onze Centraal Wonen projecten, waar we zelfs nog een niveau hebben toegevoegd, het zogenaamde clusterniveau, terwijl het niveau van de straat is verrijkt met projectvoorzieningen. Dan is er nog een kwaliteit die met functionaliteit te maken heeft en dat is de aanpasbaarheid. Ook deze kennen we uit Centraal Wonen, waar deze kwaliteit bedoeld is om onze betrokkenheid op de omgeving te garanderen, als onze woonwensen in de tijd veranderen.

TWEE DOMEINEN

Wat uit het onderzoek blijkt is dat functionele kwaliteiten om een heel andere vormgeving vragen dan kwaliteiten die op de beleving zijn gericht. Functionele kwaliteiten vragen om een vormgeving die iets vertelt over de werking van instrumenten, terwijl de beleving van situaties om ruimtelijke kwaliteiten vraagt die associaties wekt. Beide soorten van vormgeving zijn zo verschillend dat instrumenten en situaties elk om een eigen domein vragen.

Dit lijkt voor de hand te liggen, maar toch is het in de architectuur niet gebruikelijk om een dergelijk onderscheid te maken. Om een idee te krijgen van hoe een functioneel en een op de beleving gericht domein zich in één ontwerp laten combineren kunnen we kijken naar de vormgeving van moderne motoren, waar dit onderscheid wel wordt gemaakt. Zoals bij de Ducatie 'supersport 1000DS', waar constructie, uitlaat en

Ducatie 'Supersport 1000 DS', een motorfiets waar functionaliteit en beleving zijn verenigd in één ontwerp. Kan dat ook in de gebouwde omgeving?

motor zijn opgenomen in een functioneel domein, terwijl de kleuren en de stroomlijnvormen behoren tot het domein van de beleving, hier de beleving van snelheid en avontuur. Een vraag die uit het onderzoek naar voren komt is hoe het onderscheid tussen deze domeinen zich laat vertalen in de architectuur? Een nieuwe uitdaging!

PROFESSIELE KADER

Het feit dat betrokkenheid samenhangt met participatie wil niet zeggen dat architecten zijn overgeleverd aan de toevallige smaak van bewoners of buurtwerkers. Uit het onderzoek volgen vele kwaliteiten die architecten een eigen professioneel kader bieden op grond waarvan zij de keuzen van bewoners kunnen bewerken en verrijken. Hierdoor en door het idee van de twee domeinen kan het onderzoek de aanzet zijn tot een geheel nieuwe benadering van de vormgeving van de gebouwde omgeving, waarbij het niet meer gaat om technocratisch opgevatte functies die een gevoel van depersonalisatie teweegbrengen, of om een door ironie en spel gedomineerde beleving, die gepaard gaat met onzekerheid, angst en leegte, maar om een authentieke betrokkenheid van bewoners op de gebouwde omgeving en op elkaar, zowel bij het functionele handelen als bij de beleving.

FK

BETROKKENHEID

Onderzoek naar situationele en instrumentele kwaliteiten in de gebouwde omgeving.

Modernistische en postmodernistische vormgeving in een existentialistisch perspectief

Voor een pdf: flipkrabbendam@yahoo.com

Makelijk duurzaam

Smakelijk duurzaam is een digitaal netwerk van en voor kleinschalige maatschappelijke voedselinitiatieven. Het ging uit van het ministerie van EL&I in samenwerking met Greenwish en Urgenda en is bedoeld om nieuws en kennis uit te wisselen. Op de website Almanak kan men beschrijvingen vinden van zuivelboerderijen, zelfoogsttuinen en Transition Towns.

Huizen van Strobalen

De bouw van strobalehuizen gaat nog steeds door. Dit jaar organiseerde Strobouw Nederland excursies naar gerealiseerde strobouwprojecten in verschillende delen van het land, in juni, augustus en oktober. www.strobouw.nl

Bouwen voor gemeenschappelijkheid

Het kost initiatiefgroepen nog steeds veel moeite en tijd om een CW-project van de grond te krijgen, maar in Amsterdam zet men eerst een gebouw neer en zoekt er dan bewoners voor. Vroeger moest zelfs 2% van alle nieuwbouw voor woongroepen zijn. Na architect de Haan heeft Morika Kira, een Japanse architect die een eigen bureau in Amsterdam heeft, een 'bergdorp met groepsgevoel' op IJburg gebouwd. Een opengewerkt bouwblok, dat uit vijf losse gebouwtjes bestaat, die met luchtbruggen met elkaar verbonden zijn. Er zijn gemeenschappelijke terrassen en er is een ruimte die de bewoners kunnen inrichten als kook/eetruimte, yoga-zaal of expositieruimte. Er is ook een gemeenschappelijk haventje. De luxe appartementen zijn wel duur, namelijk € 1000,- per maand.

Duurzaam leven in Transsylvanië

Transsylvanië, vroeger een onafhankelijk land, later een deel van Hongarije, hoort nu bij Roemenië. Het is drie keer zo groot als Nederland en wordt in het Oosten en Zuiden begrensd door de ber-

gen van de Karpaten. Je vindt er ecologische landbouw, lokale voedselproductie, gemeenschappelijke woonvormen en een leven dicht bij de natuur. Kortom, een 'ouderwetse' manier van leven. Ouderen blijven bij hun kinderen wonen, nieuwe huizen bouwen ze zelf. Oud en jong helpt elkaar, burens, families en dorpingen. Deze idyllische toestand wordt bedreigd o.a. door EU-regels: het vee mag niet meer over de weg lopen, vee-markten worden steeds meer verboden omdat de overheid bang is voor epidemieën en de collectieve bedrijven zijn na de val van het communisme verdwenen. Maar er zijn ook goede ontwikkelingen. Er komen verwerkingscentra waar fruit op traditionele wijze wordt verwerkt. Kleine bedrijven maken streekgerechten en verkopen diepvries, bakkerijen verkopen (biologisch) brood en er is een buffelfarm gekomen, waar de heerlijkste zuivelproducten worden gemaakt. Er is hoop dat Transsylvanië een voorbeeld voor het geïndustrialiseerde Westen kan zijn voor duurzame landbouw en een sociale economie. (ZOZ 103)

Reparatie-café's

In een 'repair café' kun je kapotte spullen zelf (leren) repareren met deskundige hulp van anderen. Met subsidie van de stichting Doen heeft de stichting Repair Café een bus met inventaris aangeschaft die op tour is door het land. Deze bus kun je uitnodigen via www.repaircafe.nl. Daarnaast houden steeds meer Transition Towns een maandelijkse reparatieavond. De landelijke website is www.transitiontowns.nl/waar

Nieuwe wooninitiatieven

In Zwolle is een mens- en milieuvriendelijk wijkje in ontwikkeling, de Tapjeswijk Samen Jong is een initiatief van groepen om samen ecologisch te bouwen. Met positieve energie en dicht bij de natuur. Ook in Houten bestaan er plannen voor een eco-wijk. In Amersfoort-Vathorst is Eco-eiland en Eco-erf in ontwikkeling en in Groningen-

stad wil men 2 CW-projecten bouwen: een hoogbouw in de binnenstad en een laagbouw + tuinderij in het buitengebied. Info: Peter Oterdoorn 06-51262462.

Moestuintjes in CW

Zowel in Hilversum als in Rotterdam is een begin gemaakt met één-vierkantemeter-moestuintjes. Bij De Banier zijn de bakken verplaatsbaar. Met ondersteuning van BuurtLAB hebben ze geleerd hoe je met mobiele kweekkastjes groen-

tes kunt laten groeien. In Hilversum hebben 11 grote en 6 kleine mensen van De Wandelmeent op 16 april een groentebak in gebruik genomen. Zie foto.

Findhorn

Het oudste eco-dorp in Europa begon in 1962 met drie mensen die neerstreken op een caravanpark aan een meer bij het dorpje Findhorn in Noord-Schotland. Nu, bijna 50 jaar later, is Findhorn een zelfvoorzienende gemeenschap van 250 vaste bewoners, een 'centrum voor economische, ecologische, sociale en spirituele duurzaamheid'. Elk jaar komen er duizenden bezoekers en cursisten. De Eco-village Experience weken zijn het populairst.

Vocalizer/sfeerbewaker

Bij De Wandelmeent in Hilversum wordt tijdens vergaderingen de sfeer bewaakt door een zogenaamde vocalizer. Die kijkt mee, helpt mee de goede sfeer te bewaren en zorgt dat iedereen die wil aan het woord komt.

Monumentje voor de pioniers

In Hilversum maken ze van een schutting een monumentje ter ere van de oprichters van het (eerste) CW-project, De Wandelmeent. Een van de oprichters was Bob Fris, tevens oprichter van de Landelijke Vereniging Centraal Wonen. Op die schutting is ook ruimte voor een gedicht, dat uit bijdragen van de bewoners gekozen wordt. Het gedicht moet een relatie hebben met de manier van wonen in De Wandelmeent. HT

Stad Europa

In het boekje 'Stad Europa' worden achtien Europese steden op een iets andere manier beschreven. Flip Spangenberg organiseerde in de jaren negentig en begin deze eeuw een groot aantal stads-excursies voor professionals, die voor iedereen die wat intensiever naar een stad wil kijken waardevol zijn. Daarom hebben vrienden van Flip, die in 2009 overleed, al dit materiaal bijeengebracht, bewerkt en er een boekje van gemaakt. De beschrijving zoemt in op stedenbouwkundige structuren en architectuur 'van toen en nu' krijgt ruimschoots aandacht. Maar het gaat niet alleen over "onbemande metro's, fraaie assen" en subtiel gebogen bebouwing langs een stationsplein". Er is ook ruimte voor cultuur en voor sociale ontwikkelingen.

Zo is er aandacht voor nieuwe vormen van multifunctionaliteit en gemeenschappelijkheid. Bij wonen en bij werken. Bijvoorbeeld in Berlijn. In de wijk Kreuzberg ontstond in de jaren zestig en zeventig een groot aantal woon(/werk) gemeenschappen. De bebouwing rondom de typische zogenaamde 'Hinterhofen', semi-openbare binnenruimten, die de woningen ontsluiten, waren hiervoor heel geschikt. Een variant daarvan zijn de Industrieböfe, die met hun alternatieve gebruiksmogelijkheden aantrekkelijk werden voor allerlei soorten kleine ondernemers.

Na de Wende is er in snel tempo veel veranderd. Zeker ook in Oost Berlijn. Een inmiddels beroemd voorbeeld zijn de Häckische Böfe. Deze "ultieme representatie van de Berlijnse Hinterhofstruc-

tuur" heeft zich tot een "brandpunt van alternatief stedelijk leven" ontwikkeld. Het Jugendstil complex bestaat uit acht onderling verbonden binnenhoven met daaromheen woongebouwen. De begane grond was en is bestemd voor winkels en uitgaansgelegenheden. Het eerste initiatief voor een aanpak van het vervallen complex kwam van bewoners. Mede dank zij een maatschappelijk betrokken ontwikkelaar en een ingewikkeld alternatief huursysteem- (wat erop neer komt dat sterke bedrijven meer betalen) is het gelukt wonen, gevarieerde bedrijvigheid, kunst en cultuur te combineren. Het stuk over Kopenhagen belicht de ontwikkelingen in Vrijstaat Christiania. Ook het in Denemarken veel voorkomende Coöperatief eigendom en de -vele- experimenten met een op collectief gebruik ingerichte woonomgeving komen aan bod.

Stad Europa is een reisboek voor mensen die een stad anders en intensiever willen bekijken en ervaren. Die ook met een stedenbouwkundig en architectonisch oog willen (leren) kijken. En daarvoor best een wat meer eisende tekst en wat jargon tot zich willen nemen. Die ook minder betreden routes willen gaan. Onder meer met de metro, maar liever met de tram. Want zo doe je ook de -vaak fascinerende- 'stationervaring' op. Het is het resultaat van decennia lang reizen door door steden van Europa. En dan echt reizen, waar vliegen, hoezeer Flip dat om andere redenen ook waardeerde, niet onder valt. Dus per trein, eigenlijk dé manier, op de fiets of te voet.

In het boekje staan ook praktische tips in, handig als voor als je honger, dorst of vermoeide voeten krijgt. Ook deze adviezen zijn niet standaard. Zo staat bij aanbevolen plekken om in Venetië wat te eten: "Pizza in Mestre" (het industriële gebied!). AD

Het boek ligt niet in de winkel, maar mocht je het willen aanschaffen: Dat kan via jeffvandenbergh@hotmail.com.

(245 blz. met beeldmateriaal, prijs ca 15 euro + verzendkosten. Steden: Berlijn, Dresden, Hamburg, Karlsruhe, Lyon, Straatsburg, Kopenhagen, Malmö, Milaan, Turijn, Venetië, Wenen, Lissabon, Barcelona, Bilbao, Madrid, Valencia en Londen)

VERENIGINGSBUREAU LVCW

Postbus 19163, 3501 DD Utrecht
Tel. 06-13015869
Postgiro 2015796
Internet: www.lvcw.nl
Mail: info@lvcw.nl
Mailinglijst: discussie@lvcw.nl

LIDMAATSCHAP

Projecten kunnen collectief lid worden van de LVCW voor 5,-- euro per huishouden per jaar. Iedere groepsdeelnemer heeft dezelfde rechten als een individueel LVCW-lid. Het individuele lidmaatschap (inclusief een abonnement op 'Gewoon Anders' kost 13,-- euro per jaar.

Het lidmaatschap voor initiatiefgroepen kost 2,50 euro per huishouden per jaar.

Startende groepen kunnen, voordat ze lid worden, een informatiepakket aanvragen.

PRIKBORD

Voor woningzoekenden en projecten die nieuwe bewoners zoeken is er een gratis site: www.woongroep.net

BESTUUR

Voorzitter:
Peter Bakker, Eindhoven
Secretaris
Hanneke Verdonk, Purmerend
Peningmeester
Gerard Koning, Groningen

ALGEMENE INFORMATIE

Kijk voor adressen van aangesloten projecten, consultants, verwante (ook buitenlandse) organisaties, de digitale 'Gewoon Anders' en studiemateriaal op: www.lvcw.nl

De Snelle Drukkerij Pasklaar

Voor Verantwoord
Drukwerk

Kijk op onze site
www.drukkerijPasklaar.nl

Landelijke Vereniging Centraal Wonen
Postbus 19163
3501 DD Utrecht
Tel. 06-13015869

Landelijke Vereniging Centraal Wonen

GEWOON ANDERS

UITGAVE VAN DE LANDELIJKE VERENIGING CENTRAAL WONEN

INHOUD:

COLOFON	2
NUMMER 100 VAN GEWOON-ANDERS, maar dan anders	2
SAMEN STA JE STERKER	4
MEDIATION HERSTELT	5
EEN VRIJBUICHT OP LISBURG	6
LANDELIJK EN IDEALISTISCH PROJECT IN HEEMSKERK	8
DE TOEKOMST is aan betaalbaar, gemeenschappelijk	11
GEWENSCHAPPELIJK WOKEN OP LEEFTIJD	12
FIETSENHOK	13
AL 100!	14
EEN MAATSCHAP IS BETER DAN EEN ESCHPTEE	15
NUMMER 100, 30 JAAR	16
SAMENLEVEN KUN JE ALLEEN	17
LICHTE RELATIES	18
DOELSTELLINGEN LVCW	19

GEWOON ANDERS

UITGAVE VAN DE LANDELIJKE VERENIGING CENTRAAL WONEN

COLOFON	2
COMMUNICATIE EN COMMITMENT IN CENTRAAL WONEN	2
GROEPWONEN HEEFT DE TOEKOMST	3
OPENING HERINGERICHTE TUN DE REGENBOOG	4
OPEN DAG	4
OPROEFEN EN UITROEFEN	6

GEWOON ANDERS

uitgave van de landelijke vereniging centraal wonen

CW Delft 30 jaar

Hoe later op de avond...

SAMENHUIZEN in België
BETROKKENHEID op de woonomgeving
COUCH SURFING: "Slaap jij maar op de bank!"

2011
JAARGANG 34, NR. 112
LOSSE NUMMERS 3,50

Informeer vrijblijvend naar
de mogelijkheden.

www.drukkerijpasklaar.nl
info@drukkerijpasklaar.nl